

Årsrapport 2015¹

1. Nemndas sammensetning

Følgende medlemmer av Partilovnemnda i 2015 ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 15. juni 2012: Torhild Bransdal (KrF), Asmund Kristoffersen (Ap), Liv Røssland (FrP), Paul Inge Severeide (SSB – uavhengig medlem).

Nemndas nåværende leder Eivind Smith overtok vervet etter Ørnulf Røhnebæk med virkning fra 1. juni 2015.

2. Møtevirksomhet

Nemnda hadde tre møter i 2015, 20. mai, 7. oktober og 2. desember. Alle møtene ble avholdt i leide lokaler på Gardermoen. Noen vedtak er truffet i nemndsmøtene, men de fleste er truffet etter sirkulasjon av utkast med påfølgende drøftinger per e-post. Dette har fungert tilfredsstillende.

3. Nemndas adresse, sekretariat og hjemmeside

Sekretariatsleder Tor Henriksen har vært sekretær for nemnda i 2015.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane (FMSF) er postmottak og utfører arkivtjenester for nemnda. Nemnda har egen hjemmeside med adresse www.partilovnemnda.no.

4. Sakstilgangen

Det følger av partiloven § 24 nr. 2 at nemnda har følgende fem kategorier av oppgaver:

Partilovnemnda skal:

- a) tolke det aktuelle regelverket
- b) kontrollere at finansieringsbestemmelsene i loven overholdes
- c) fatte vedtak om bruk av administrative sanksjoner og inndragning av støtte
- d) avgjøre klager over vedtak om registrering, jf. § 8
- e) avgjøre klager over vedtak om tildeling av statlig støtte, jf. § 15

a) Tolgingsuttalelser

Nemnda har gitt to uttalelser i 2015:

---

¹ Ifølge partiloven § 26 skal Partilovnemndas årlige rapport overleveres departementet innen 1. oktober året etter. Etter avtale med departementet er årets frist utsatt til etter Nemndas møte 6. oktober.

- tolkningsuttalelse 14. oktober 2015 til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om rapportering av refusjonsmidler. Henvendelsen gjaldt hvorvidt partilovgivningen stiller krav om at refusjoner som et partiledt mottar fra andre organisasjoner utenfor eget parti, også må føres som inntekter selv om yteren og mottakeren i utgangspunktet oppfatter transaksjonene som en kostnadsrefusjon. For at lovens formål i § 1 om «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partiene» er det etter nemndas syn avgjørende at de pengestrømmene som beveger seg mellom partiene og de andre aktørene er åpent tilgjengelig og godt dokumentert i rapporteringen av regnskapene som offentliggjøres. Dette gjelder uavhengig av om det er en direkte overført pengesum eller en refusjon av eksempelvis et utlegg til en utgift. Formålet om åpenhet blir best ivaretatt ved at refusjonsmidler blir synlige gjennom rapportering av refusjonsmidler som inntekt og som bidrag slik at det ikke åpner opp for noen form for skjult støtte.

- tolkningsuttalelse 14. oktober 2015 til KMD, om forståelsen av signaturkravet i partiloven. Et sentralt punkt i henvendelsen gjaldt på hvilket trinn i innberetningsprosessen kravet om signatur fra partileder og annet styremedlem foreligger. Kravet om to elektroniske signaturer skapte utfordringer ved innleveringen av det elektroniske spørreskjema i Altinn. Nemnda konkluderte med at det uttrykkelige kravet som ligger i partiloven § 21 nr. 2 om at innberetningen skal undertegnes av partiets leder og minst ett annet styremedlem, ikke kan ses bort fra. Nemnda viste også til at den tekniske løsningen i Altinn var i ferd med å bli videreutviklet og det var grunn til å tro at effektiviteten i innberetningsprosessen ville forbedre seg fra og med 2016. Lovens krav bør fastholdes i alle fall inntil innberetningsrunden i 2016 er gjennomført og evaluert.

c) Vedtak om avkortning av partistøtte og vedtak om formell advarsel

SSBs rapport Partifinansiering – regnskapsåret 2014

Nemnda mottok 24. september 2015 melding fra Statistisk sentralbyrå (SSB) om at antall innberetningspliktige partier og partiledt i 2015 var beregnet til 3462, fordelt på 19 registrerte partier. SSB opplyste at 543 aktive partier og partiledt per 20. september ikke hadde sendt inn inntekts- og kostnadsoversikt for regnskapsåret 2014. Det ble også opplyst at SSB hadde mottatt rapport fra 34 partier og partiledt etter 15. juli 2015. Videre inngikk ett vedlegg i meldingen med oversikt av 180 partiledt som på bakgrunn av opplysninger bl.a. fra partienes hovedorganisasjon og fra kontaktpersoner ble ansett som inaktive eller nedlagt.

Vedtak om avkortning

Etter en gjennomgang av opplysningene fra SSB ble det i oktober og november sendt varsel om mulig vedtak om avkortning av partistøtte til 280 parti og partiledt. En rekke saker ble henlagt uten at varselbrev ble sendt fordi det aktuelle partiledet ikke hadde stilt liste og derfor heller ikke hadde fått stemmer ved kommune- og fylkestingsvalget i 2015. Oppnådde stemmer ved siste valg er grunnlaget for partistøtten. For 17 partiledt fant nemnda at det forelå så gode og unnskyldelige forklaringer vedrørende manglende registrert innberetning

at saken måtte henlegges. I 62 av tilbakemeldingene nemnda mottok viste til partiledet problemer med innberetning via Altinn som årsak til at de ikke hadde levert rapport. For 45 partiledde som kunne dokumentere at de gjentatte ganger hadde forsøkt å rapportere her, besluttet nemnda å nøye seg med å treffe vedtak om formell advarsel.

Partilovnemnda traff vedtak om avkortning av statsstøtte i 2015 til følgende 217 partiledde som ikke hadde levert rapport over inntekter og kostnader for regnskapsåret 2014:

Arbeiderpartiet (20):

Skjåk Arbeiderparti
Vang Arbeiderparti
Finnøy Arbeiderparti
Fitjar Arbeiderparti
Hareid Arbeiderparti
Norddal Arbeiderparti
Stranda Arbeiderparti
Stordal Arbeiderparti
Skodje Arbeiderparti
Sandøy Arbeiderparti
Hemne Arbeiderparti
Snillfjord Arbeiderparti
Midtre Gauldal Arbeiderparti
Brønnøy Arbeiderparti
Vevelstad Arbeiderparti
Rødøy Arbeiderparti
Sørfold Arbeiderparti
Ballangen Arbeiderparti
Hammerfest Arbeiderparti
Loppa Arbeiderparti

Demokratene i Norge (10):

Demokratene i Norge Buskerud
Demokratene i Norge Aust-Agder
Demokratene i Norge Vennesla
Demokratene i Norge Hordaland
Demokratene i Norge Bergen
Demokratene i Norge Askøy
Demokratene i Norge Møre og Romsdal
Demokratene i Norge Nord-Trøndelag
Demokratenes Ungdom i Norge
Demokratene Unge i Hordaland

Fremskrittspartiet (1):

Tranøy Fremskrittsparti

Høyre (17):

Vinje Høyre
Vennesla Høyre
Sirdal Høyre
Eidfjord Høyre
Hareid Høyre
Halsa Høyre
Osen Høyre
Holtålen Høyre
Namdalseid Høyre
Flatanger Høyre
Herøy Høyre i Nordland
Leirfjord Høyre
Dønna Høyre
Saltdal Høyre
Bø Høyre i Vesterålen
Kvalsund Høyre
Gamvik Høyre

Kristelig Folkeparti (9):

Hobøl Kristelig Folkeparti
Rælingen Kristelig Folkeparti
Drangedal Kristelig Folkeparti
Tokke Kristelig Folkeparti
Naustdal Kristelig Folkeparti
Fosnes Kristelig Folkeparti
Skjervøy Kristelig Folkeparti
Hammerfest Kristelig Folkeparti
Karasjok Kristelig Folkeparti

Kystpartiet (18):

Kystpartiet i Oslo
Kystpartiet i Buskerud
Kystpartiet i Vest-Agder
Kystpartiet i Bergen
Kystpartiet i Fjell
Kystpartiet i Vega
Kystpartiet i Dønna
Kystpartiet i Vågan

Kystpartiet i Tromsø
Kystpartiet i Skjervøy
Kystpartiet i Vardø
Kystpartiets Ungdom
Kystpartiets Ungdom i Østfold
Kystpartiets Ungdom i Oslo
Kystpartiets Ungdom i Vestfold
Kystpartiets Ungdom i Rogaland
Kystpartiets Ungdom i Troms
Kystpartiets Ungdom i Finnmark

Miljøpartiet De Grønne (34):

Miljøpartiet De Grønne Hvaler
Miljøpartiet De Grønne Rygge
Miljøpartiet De Grønne Sel
Miljøpartiet De Grønne Lunner
Miljøpartiet De Grønne Søndre Land
Miljøpartiet De Grønne Nordre Land
Miljøpartiet De Grønne Larvik
Miljøpartiet De Grønne Nøtterøy
Miljøpartiet De Grønne Lardal
Miljøpartiet De Grønne Notodden
Miljøpartiet De Grønne Risør
Miljøpartiet De Grønne Grimstad
Miljøpartiet De Grønne Lillesand
Miljøpartiet De Grønne Lister
Miljøpartiet De Grønne Vennesla
Miljøpartiet De Grønne Sogndalen
Miljøpartiet De Grønne Strand
Miljøpartiet De Grønne Karmøy
Miljøpartiet Dei Grøne Sveio
Kvinnherad Miljøpartiet Dei Grøne
Miljøpartiet Dei Grøne Kvam
Miljøpartiet De Grønne Vaksdal
Miljøpartiet De Grønne Radøy
Miljøpartiet De Grønne Austrheim
Miljøpartiet De Grønne Masfjorden
Miljøpartiet Dei Grøne i Sogn og Fjordane
Miljøpartiet De Grønne Fjaler
Miljøpartiet De Grønne Naustdal
Miljøpartiet De Grønne Ålesund
Miljøpartiet De Grønne Orkdal
Miljøpartiet De Grønne Klæbu
Miljøpartiet De Grønne Gildeskål
Miljøpartiet De Grønne Andøy
Miljøpartiet De Grønne Vardø og Vadsø

Norges Kommunistiske Parti (1):

Troms Norges Kommunistiske Parti

Partiet De Kristne (9):

Partiet De Kristne Akershus
Partiet De Kristne Buskerud
Partiet De Kristne Vestfold
Partiet De Kristne Vest-Agder
Partiet De Kristne Sandnes
Partiet De Kristne Strand
Partiet De Kristne Møre og Romsdal
Partiet De Kristne Troms
De Kristnes Ungdom

Pensjonistpartiet (3):

Halden Pensjonistparti
Oppland Pensjonistparti
Østre Toten Pensjonistparti

Piratpartiet (7):

Oslo Piratparti
Buskerud Piratparti
Kongsberg Piratparti
Rogaland Piratparti
Unge Pirater
Akershus Unge Pirater
Unge Pirater Vest-Agder

Rødt (12):

Rødt Rælingen
Rødt Lørenskog
Rødt Hamar
Lunner Rødt
Rødt Osterøy
Rødt Ålesund
Rødt Verdal
Rødt Leirfjord
Rødt Fauske
Vestvågøy Rødt
Rødt Hadsel
Rødt Skånland

Samfunnspartiet (1):

Samfunnspartiet

Senterpartiet (12):

Aremark Senterparti

Sør-Aurdal Senterparti
Austrheim Senterparti
Surnadal Senterparti
Frøya Senterparti
Osen Senterparti
Frosta Senterparti
Træna Senterparti
Dyrøy Senterparti
Lenvik Senterparti
Kautokeino Senterparti
Alta Senterparti

Sosialistisk Venstreparti (13):

Sarpsborg SV
Nord-Aurdal SV
Hemsedal SV
Nedre Eiker SV
Fitjar SV
Holtålen SV
Hattfjelldal SV
Skånland SV
Balsfjord SV
Kvalsund SV
Nesseby SV
Østfold SU
Sogn og Fjordane SU

Venstre (50):

Hvaler Venstre
Spydeberg Venstre
Våler Venstre
Aurskog Høland Venstre
Fet Venstre
Lørenskog Venstre
Nannestad Venstre
Hurdal Venstre
Nord-Odal Venstre
Sør-Odal Venstre
Trysil Venstre
Lesja Venstre

Nord-Fron Venstre
Øyer Venstre
Øystre Slidre Venstre
Hole Venstre
Eidfjord Venstre
Høyanger Venstre
Aurland Venstre
Lærdal Venstre
Haram Venstre
Åfjord Venstre
Røros Venstre
Skaun Venstre
Klæbu Venstre
Leksvik Venstre
Høylandet Venstre
Overhalla Venstre
Inderøy Venstre
Bindal Venstre
Nesna Venstre
Lurøy Venstre
Andøy Venstre
Kvæfjord Venstre
Skånland Venstre
Ibestad Venstre
Tranøy Venstre
Balsfjord Venstre
Kautokeino Venstre
Porsanger Venstre
Karasjok Venstre
Sør-Varanger Venstre
Oppland Unge Venstre
Buskerud Unge Venstre
Telemark Unge Venstre
Sogn og Fjordane Unge Venstre
Møre og Romsdal Unge Venstre
Sør-Trøndelag Unge Venstre
Troms Unge Venstre
Finnmark Unge Venstre

I tillegg fikk 31 partiledde som hadde oppnådde stemmer ved valget i 2015, tilsendt varsel om mulig avkortning av partistøtte dersom de ikke kunne sannsynliggjøre at de enten var nedlagte eller inaktive i regnskapsåret, og dermed ikke var rapporteringspliktige. Totalt 14 av disse partileddene fikk vedtak om avkortning av partistøtten.

Vedtak om formell advarsel

SSB har som tidligere bidratt med informasjon om at signaturbestemmelsen i § 21 nr. 2 ved en rekke tilfeller ikke har blitt oppfylt. I sin melding om datainnsamlingen i 2015 var det ifølge SSB 24 rapporter helt uten signaturer, og 12 med kun én signatur. Varselbrev om mulig vedtak om formell advarsel ble i månedsskifte oktober/november sendt ut til aktuelle partiledde slik at de skulle få en anledning til å forklare forholdet. Nemnda besluttet å følge praksis fra foregående år og ilegge en formell advarsel for førstegangsregelbrudd av mindre omfang, jf. § 28 nr. 1 annet punktum, til alle partiledde som per 15. november 2015 fortsatt manglet begge signaturer eller som ikke hadde signalisert at signaturer ville bli ettersendt. Det ble fattet 7 vedtak om formell advarsel på bakgrunn av førstegangsregelbrudd på signaturbestemmelsen i 2015.

De 32 partileddene som leverte sin inntekts- og kostnadsberetning i perioden fra 15. juli til 24. september 2015, fikk tilsvarende varselbrev om mulig sanksjon om formell advarsel for brudd på tidsfristbestemmelsen i § 18 nr. 2. For 29 partiledde med overskridelse av tidsfristen traff nemnda vedtak om formell advarsel.

Partileddene som mottok varselbrev om mulig formell advarsel ble informert om at slikt vedtak innebærer at de får en form for "prøvetid" de neste to årene. En eller flere nye overtredelser i løpet av prøvetiden kan bli sanksjonert strengere enn ved et førstegangsregelbrudd (herunder avkortning av hele eller deler av den offentlige partistøtten). Partiene inngår i et register opprettet i Partilovnemnda hvor disse bruddene er registrert.

To partiledde som var registrert i dette registeret med en formell advarsel gjeldende for 2015, overtrådte på ny samme eller tilsvarende bestemmelse. Gjøvik SV og Kvæningen SV fikk på denne bakgrunn et vedtak om avkortning av 50 prosent av den statlige partistøtten i 2016.

Brudd på revisorplikten

Nemnda fattet 29. april 2015 vedtak om å avkorte den statlige partistøtten for 2015 til Demokratene i Norges med 50 prosent for brudd på revisorplikten i partiloven § 21 a nr. 1. Etter en bekymringsmelding fra et tidligere medlem om at partiet verken under partiets landsmøte i 2013 eller i 2014 hadde valgt revisor, og at det derfor var fare for at partiet kom til å sende inn en uriktig melding til SSB om regnskap og revisjon for regnskapsåret 2013. Partilovnemnda sendte på denne bakgrunn 4. mars 2015 varsel til partiet om mulig vedtak om avkortning av hele eller deler av partistøtten for 2015. Etter en rekke e-poster fra Nemnda om dette spørsmålet framsto det som klart at partiet for regnskapsåret 2013 hadde brutt revisjonsplikten.

Brudd på bestemmelsen om rapportering av valgkampbidrag

Moss Arbeiderparti, AUF, AUF i Buskerud og Vestby MDG fikk alle vedtak om formell advarsel for brudd på partiloven § 18 nr. 4 om særskilt innberetning av bidrag over 10.000 kroner som er mottatt i den definerte valgkampperioden. Moss Arbeiderparti mottok et bidrag som oversteg terskelverdien uten at det per 22. september 2015, da henvendelsen fra nemnda ble sendt, var innberettet. De tre andre rapporterte mottatte bidrag først etter fristens utløp.

Nemnda har lagt vekt på formålet med den særskilte rapporteringen, som er at bidragene skal være kjent for offentligheten på det tidspunkt informasjonen er mest relevant. Nemnda påpekte likevel det formildende i at det var første gang lovbestemmelsen var gjeldende ved et kommune- og fylkestingsvalg, og at tilsvarende forhold kan bli sanksjonert strengere og umiddelbart medføre avkortning av statsstøtten ved senere anledninger.

Tilsvarende henvendelse ble rettet til Rødt Moss og omegn. Forklaringen på at de ikke hadde rapportert før etter fristen var at størrelsen på bidraget først ble kjent etter utløpt innberetningsfrist. Nemnda valgte å ikke gi en formell advarsel i dette tilfellet, men understreket også her betydningen av å rapportere før valgdagen. Om tilsvarende situasjon senere skulle oppstå, og det kan anslås at verdien av bidraget kan komme til å overstige 10.000 kroner, anbefalte nemnda at bidraget rapporteres med informasjon om at den totale verdien ikke er endelig kjent.

d) Klager på vedtak om registrering, jf. § 8

Det var ingen saker i denne kategorien i 2015.

e) Klager på vedtak om tildeling av statlig partistøtte, jf. § 15.

Nemnda behandlet fire saker i denne kategorien i 2015. For alle sakene gjaldt det brudd på bestemmelsene i henholdsvis partiloven § 12 nr. 6 og § 13 nr. 5. Søker av statlig støtte er forpliktet til minst én gang årlig å gi fylkesmannen opplysninger om hvilken bankkonto utbetalingen skal skje til før statlig støtte kan utbetales.

Fylkesmannen stanset utbetalingen av statlig partistøtte for 2014 til 23 kommunepartier i Nordland KrF (behandlet samlet av nemnda), Gjesdal Ap, Verdal Ap og MDG Nord-Trøndelag på denne bakgrunn. Vedtakene ble påklaget til nemnda i tidsrommet 17. februar til 20. mai 2015. Partiledene viste til at bestemmelsen er ny og lite kjent, men nemnda fastholdt at fylkesmannen hadde oppfylt sin informasjonsplikt. Etter en skjønnsmessig vurdering kom nemnda til at konsekvensen for de partiledene som i 2014 ikke hadde bekreftet kontoopplysningene i samsvar med gjeldene bestemmelser, burde være avkortning med 10 prosent av statsstøtten. Nemnda påpekte samtidig at den med dette ikke hadde tatt stilling til konsekvensene av tilsvarende brudd for senere år, når bestemmelsen er bedre innarbeidet.

5. Andre saker

Oppdrag fra Partilovnemnda om rutinekontroll og veiledning av partier, jf. partiloven § 24 nr. 5, ble gitt til Partirevisjonsutvalget (PRU) 31. oktober 2014. PRU kontrollerte inntektene for regnskapsåret 2013 og at pliktene etter partiloven kapittel 4 med tilhørende forskrifter var overholdt av følgende 19 tilfeldig utvalgte partier og partiled: Akershus KrF, Hamar KrF, Kvinnherad KrF, Aremark Venstre, Skedsmo SV, Vadsø SV, Østfold Ap, Årdal Ap, AUF i Vest-Agder, Rogaland FrP, Harstad FrP, Porsgrunn Høyre, Bamble Høyre, Vindafjord Høyre, Vestfold Sp, Rødt Moss, Pensjonistpartiet, Kystpartiet i Bodø, Demokratene i Norge Buskerud.

PRUs rapport til Nemnda ble avgitt 28. mars 2015. Av rapporten framgikk det at det ikke forelå noen brudd på partilovens bestemmelser hos partiene som deltok.

Ett av partiledene – Porsgrunn Høyre – som var utvalgt til å delta, valgte likevel etter gjentatte forespørslers fra PRU ikke å delta i rutinekontrollen. Først da nemnda i forkant av offentliggjøringen av PRUs rapport på nemndas nettside tok kontakt med Telemark Høyre og viste til at Porsgrunn Høyre ville bli særskilt identifisert, henvendte leder seg til nemnda og beklaget forholdet. Regnskapsdokumentasjon ble ettersendt til PRU, og revidert rapport ble sendt til nemnda 4. desember 2015. Ingen brudd på partilovens bestemmelser ble identifisert hos Porsgrunn Høyre.

--

Nemnda – ved sekretariatsleder – deltok sammen med KMD, SSB og FMSF på møte med administrativ ledelse i politiske partier hos SSB i Oslo, 22. januar 2015.

Sekretariatsleder deltok på vegne av nemnda i møte om partifinansiering hos International IDEA i Stockholm 10. mars 2015.

Sekretariatsleder deltok på vegne av nemnda i møte med en parlamentariske komité fra Sveriges riksdag hos KMD, 6. mai 2015.

Nemnda – ved leder og sekretariatsleder – deltok ved fellesmøte i Førde mellom departementet, FMSF og SSB, 24. juni 2015.

Nemnda – ved leder og sekretariatsleder – deltok i november på regionale informasjonsmøter med de politiske partiene i Tromsø, Trondheim, Kristiansand og Oslo.

Nemnda – ved sekretariatsleder – deltok 5. desember 2015 på møte i KMD med politisk og faglig ledelse i departementet, administrativ ledelse i de politiske partiene, SSB og FMSF.

Oslo, 11. oktober 2016